

Jeskyně Šipka

Štramberk, okr. Nový Jičín, Moravskoslezský kraj

Před 40 tisíci lety až novověk

Navigační bod: N 49°35'16.08",
E 18°7'8.45".

Přístup: Jeskyně se nachází jižně od centra Štramberku, na severním svahu vrchu Kotouč, z centra města k ní vede *Lašská naučná stezka Štramberk*.

Význam: Světově proslulá lokalita, místo nálezů části spodní čelisti neandertálského dítěte. Tento významný objev byl učiněn pouhých 24 let po prvním tehdy známém nálezu pozůstatků neandertálců na eponymní lokalitě v Německu, a jak se později zjistilo, 51 let od vůbec prvního nálezů tohoto druhu v jeskyni u belgického Engis. Nález šipecké čelisti významným způsobem zasáhl do tehdejších vědeckých sporů o existenci neandertálců.

Historie: V roce 1879 zahájil *archeologický výzkum jeskyně Šipka profesor novojičínského gymnázia K. J. Maška, který zde

↑ *Jeskyně Šipka. Foto M. Zezulová 2015*

26. srpna 1880 učinil nejvýznamnější objev, jenž proslavil tuto lokalitu po celém světě. Zhruba 12 m od vstupu, před Jezevčí dírou, objevil v malém výklenku téměř na původním dně jeskyně (v hloubce 1,7 m), v blízkosti ohniště ze středního paleolitu část spodní čelisti neandertálského dítěte. Tento nález dnes již v originále bohužel neexistuje, čelist shořela v dubnu roku 1945 při požáru zámku v Mikulově, tak jako velké množství jiných sbírek a významných archeologických nálezů, které zde byly uschovány. Dochovaly se ale odlitky, fotografie a rentgenové snímky čelisti.

Popis: Jeskyně Šipka se nachází na severním svahu z větší části těžbou vápence zlikvidovaného vrchu Kotouč, který je součástí Štramberského krasu tvořeného izolovanými ostrovy druhohorních jurských vápenců. Jedná se o poměrně malou jeskyni, dělící se

za vchodovou částí do dvou chodeb – Jezevčí díry a Krápníkové chodby. Z archeologického výzkumu pochází bohatá kolekce kostí fauny mladšího pleistocénu (zejména jeskynní medvěd, dále pak také lev, hyena, bobr, jelen, kamzík, nosorožec srstnatý aj.) a také pozůstatky po přítomnosti člověka. Kromě neandertálské čelisti bylo v sedimentech jeskyně odkryto středopaleolitické ohniště (mousterien) a získán byl také rozsáhlý soubor kamenných nástrojů vyrobených převážně z místního rohovce. Další dvě ohniště i kamenné a kostěné nástroje jsou řazeny do mladého paleolitu (gravettien, magdalenien). Z ještě mladších období pravěku zde bylo nalezeno několik bronzových předmětů z pozdní doby bronzové (*depot uložený v keramické nádobě) a keramika kultury popelnicových polí. Tyto nálezy pravděpodobně souvisí s *hradištěm kultury lužických popelnicových polí na jižním svahu vyššího z dvojice vrcholů Kotouče. V 19. století bylo ještě valové *opevnění tohoto hradiště patrné tak, že bylo možné určit celou jeho rozlohu, severní část průbě-

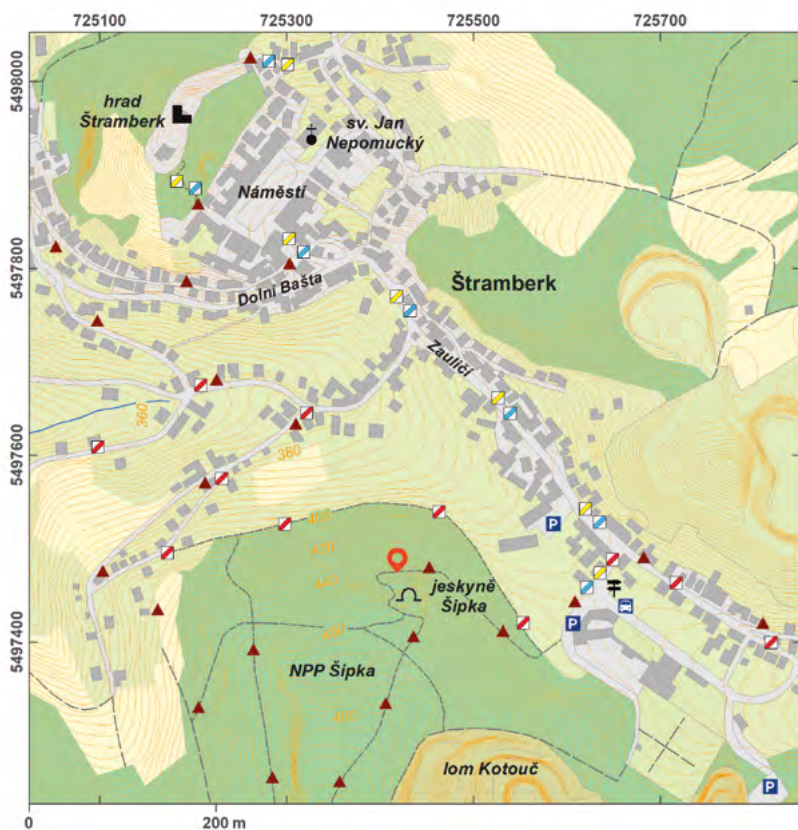
hu *valu byla dokonce viditelná ještě v roce 1943. Dnes je, kromě zbytku tohoto valu v délce pouhých několika metrů, hradiště zcela zničeno vápencovým lomem. Jeho odhadovaná původní rozloha však činila asi 13 hektarů. K nejvýznamnějším nálezům z plochy Kotouče patří zejména několik pozdně bronzových depotů. Lokalita byla osídlena ovšem už v neolitu, později pak v době halštatské, pozdní době laténské a ve středověku.

Nedaleko od Šipky se nacházela, dnes již zničená, jeskyně Čertova díra, která naštěstí také neunikla pozornosti badatelů v 19. století. Pochází odsud nálezy ze středního a pozdního paleolitu, dále pak z eneolitu, doby bronzové a halštatské. Ve 2. polovině 15. století byla v jeskyni Čertova díra padělatelská mincovní dílna. [mz]

Literatura: Dohnal 1988; Grepl 1998; Čížmář 2004; Matoušek – Jenč – Peša 2005.

Okolí:

(1) Štramberk (NJ), dnes již zničené hradiště

↑ Jezevčí díra (vlevo) a Krápníková chodba. Foto M. Zezulová 2015

↑ Kotouč. Foto T. Tichá Krasnokutská

z pozdní doby bronzové na Kotouči:
N 49°35'3.64", E 18°6'47.52" (600 m).

(2) Štramberk (NJ), hrad Štramberská Trů-
ba: N 49°35'32.23", E 18°6'58.22" (600 m).

(3) Kopřivnice (NJ), osídlení púchovské kul-
tury na Váňově kameni: N 49°35'26.65",
E 18°7'46.57" (900 m).

(4) Kopřivnice (NJ), hrad Šostýn:
N 49°35'10.93", E 18°9'25.87" (2,7 km).